

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม
ของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู

Motivations Influencing the Decision to Engage in Supplementary Occupations
among Salaried Employees in Nong Bua Lamphu Province

ณัชชา อติศักดิ์วัฒนา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม และเพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีรายได้ประจำที่ประกอบอาชีพเสริมในจังหวัดหนองบัวลำภู กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 385 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนทางเดียว และการถดถอยแบบพหุคูณ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน 30 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้จากงานประจำต่อเดือนระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท มีค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แต่ไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วน ของรายได้ประจำ มีเงินออมและการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 1 ใน 4 ส่วน ของรายได้ประจำ และมีจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน 1 - 2 คน มีความต้องการด้านการดำรงชีวิต ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า และความต้องการด้านความสัมพันธ์ ในการประกอบอาชีพเสริมอยู่ในระดับแรงจูงใจมากที่สุด และให้ความสำคัญกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา การเลือกทางเลือก และการออกแบบทางเลือก อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ พบว่า อายุและรายได้จากงานประจำต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอนทุกชั้นตอน ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ พบว่า แรงจูงใจทุกด้านส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา ส่วนการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือก การเลือกทางเลือก และการตัดสินใจโดยภาพรวม ได้รับอิทธิพลจากความต้องการด้านความสัมพันธ์ และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นการส่งเสริมไปที่กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มที่มีรายได้ประจำ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมและกระตือรือร้น

ในการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมสูงสุด โดยอาจออกแบบสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับเริ่มต้นธุรกิจ ให้โอกาสในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ รวมถึงให้คำปรึกษาด้านการจัดการหนี้สินเพื่อเป็นแรงเสริมด้านการดำรงชีวิต

คำสำคัญ -- แรงจูงใจ, การตัดสินใจ, อาชีพเสริม, ผู้มีรายได้ประจำ

ABSTRACT

This independent study aimed to examine the differences between Demographic Characteristics and the Decision to engage in Supplementary Occupations, as well as the influence of Motivations on such Decision-Making. The population consisted of Salaried Employees who engage in Supplementary Occupations in Nong Bua Lamphu Province. A sample of 385 respondents was selected using accidental sampling, and data were collected through a questionnaire. The statistics employed included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis, with a Significance Level of .05.

The results revealed that most respondents were female, aged not more than 30 years, held a bachelor's degree, and earned a monthly salary between 20,001 and 30,000 baht. Their average monthly expenses and debt obligations accounted for more than half but less than three-fourths of their regular income, while their savings and investments amounted to not more than one-fourth of their salary. Most respondents had one to two dependents in the household. They reported high levels of Motivations regarding Existence Needs, Growth Needs, and Relatedness Needs when engaging in Supplementary Occupations. They also strongly agreed with the Decision across the Intelligence Activity, Design Activity, and Choice Activity.

The analysis of differences between Demographic Characteristics and the Decision to engage in Supplementary Occupations showed that age and monthly salary significantly influenced the overall Decision and all phases of the Decision-Making process. The analysis of the influence of Motivations revealed that all motivational factors significantly affected the Intelligence Activity. Meanwhile, the Design Activity, the Choice Activity, and the overall Decision were significantly influenced by Relatedness Needs and Growth Needs.

The independent study recommends that relevant agencies focus on promoting engagement in Supplementary Occupations among individuals aged 31 - 40 years and those earning 10,001 - 20,000 baht per month, as these groups demonstrate high readiness and enthusiasm. Suggested support measures include low-interest startup loans, opportunities for business networking, and debt-management counseling to strengthen Existence Needs.

Keywords -- Motivations, Decision, Supplementary Occupations, Salaried Employees

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บนที่ราบสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีขนาดพื้นที่ประมาณ 3,859 ตารางกิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 2561) มีจำนวนประชากร ณ เดือนสิงหาคม 2568 ทั้งสิ้น 502,718 คน มีความหนาแน่นของประชากรไม่สูงนักเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ในภูมิภาคเดียวกัน (กรมการปกครอง, สำนักบริหารการทะเบียน, ม.ป.ป.) และมีอุปสรรคด้านผังเมืองรวมของจังหวัดที่เป็นข้อจำกัดต่อการส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ทำให้โครงสร้างแรงงานกว่าร้อยละ 90 อยู่ในภาคเกษตรกรรมและภาคบริการ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ส่งผลให้เศรษฐกิจจังหวัดที่ยังต้องพึ่งพาการเกษตรเป็นหลักค่อย ๆ เติบโตในอัตราชะลอตัว (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู, 2568)

ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้นสามารถสะท้อนได้จากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรที่อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศ โดยในปี 2566 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 69,008 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 20 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำดับที่ 76 ของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) แสดงให้เห็นว่ากำลังซื้อของประชากรในพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งในสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, ม.ป.ป.) มีครัวเรือนจำนวนไม่น้อยที่ต้องเผชิญกับปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและปัญหาหนี้ครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ที่มีภาระทางการเงินสูงหรือมีผู้พึ่งพิงในครัวเรือน แม้การทำงานประจำจะมีความมั่นคงด้านรายได้และสิทธิประโยชน์ แต่ด้วยข้อจำกัดของรายได้ค่อนข้างคงที่เมื่อเทียบกับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องตามสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตอยู่ในสถานะตึงเครียดทางการเงิน

สำหรับแนวทางที่ผู้มีรายได้ประจำสามารถแก้ไขปัญหาค่าความมั่นคงทางการเงินได้ด้วยตนเอง คือ การมีรายได้หลายช่องทางด้วยการประกอบอาชีพเสริม (บริษัท เดอะสแตนคาร์ด จำกัด, 2564) ไม่เพียงแต่ผู้มีภาระหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีอิสระภาพทางการเงินสามารถเลือกวิถีชีวิตได้ตามที่ต้องการ และสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวเมื่อเกษียณอายุ อีกทั้งการประกอบอาชีพเสริมยังสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและเอาชนะความท้าทายใหม่ ๆ โดยสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งการค้าขาย การรับงานเสริมที่ใช้ทักษะเฉพาะด้าน หรือการลงทุนในธุรกิจขนาดเล็ก ทั้งนี้สภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยีดิจิทัล และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ได้เอื้อให้สามารถหารายได้เสริมได้สะดวกมากขึ้นและสามารถใช้เวลาหลังจากการทำงานประจำได้อย่างยืดหยุ่น

ดังนั้น การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงที่ผลักดันให้ผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภูตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม ว่าแรงจูงใจทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ความต้องการด้านดำรงชีวิต ความต้องการด้านความสัมพันธ์ และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า (Alderfer, 1969) จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภูในแต่ละขั้นตอนมากน้อยเท่าใด เมื่อแบ่งกระบวนการตัดสินใจออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบทางเลือก และการเลือกทางเลือก (Simon, 1960) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้

เป็นแนวทางประกอบการกำหนดนโยบายและวางแผนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอาชีพเสริมที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ครัวเรือน เพิ่มกำลังซื้อ โดยรวม และส่งผลให้เศรษฐกิจในระดับจังหวัดมีการเติบโตที่ยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู

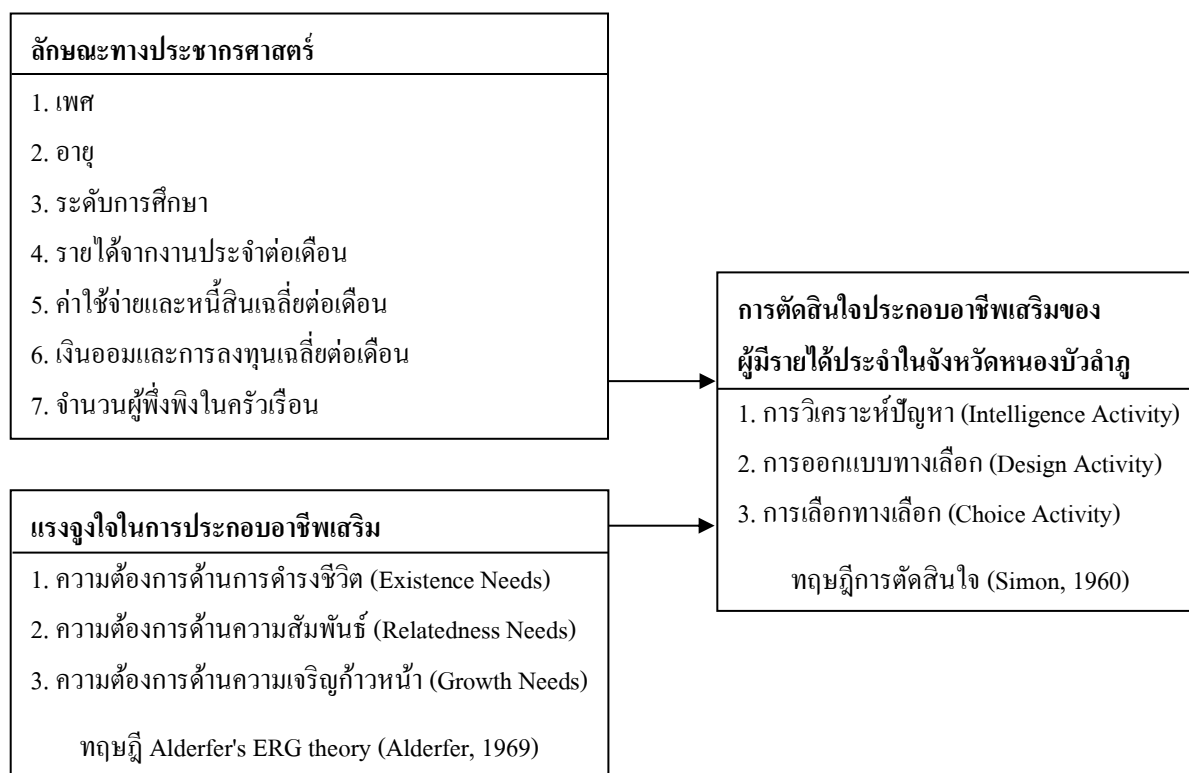
สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. แรงจูงใจส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 2 ประเภท คือ
 - 1.1 ตัวแปรอิสระ จำนวน 2 ตัวแปรหลัก ได้แก่
 - 1.1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) รายได้จากงานประจำต่อเดือน 5) ค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 6) เงินออมและการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือน และ 7) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน
 - 1.1.2 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริม แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความต้องการด้านดำรงชีวิต 2) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ และ 3) ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า โดยอ้างอิงตามทฤษฎีอิอาร์จีของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1969)
 - 1.2 ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปรหลัก คือ การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ปัญหา 2) การออกแบบทางเลือก และ 3) การเลือกทางเลือก โดยอ้างอิงตามทฤษฎีการตัดสินใจของไซมอน (Simon, 1960)
2. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้มีรายได้ประจำที่ประกอบอาชีพเสริมในจังหวัดหนองบัวลำภู
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะผู้มีรายได้ประจำที่ประกอบอาชีพเสริม โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นหลัก
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2568

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นข้อมูลพื้นฐานที่อธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย อาชีพ และสถานภาพ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ และแรงจูงใจของมนุษย์ในบริบทต่าง ๆ รวมถึงการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำด้วย ตามแนวคิดของ Kotler and Keller (2016) ประชากรศาสตร์เป็นฐานข้อมูลสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจความต้องการ ความสนใจ และข้อจำกัดของมนุษย์ในแต่ละกลุ่ม ทำให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างเป็นระบบ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการอธิบายว่าทำไมบุคคลจึงเลือกแสดงพฤติกรรมหนึ่ง ๆ และคงไว้ซึ่งพฤติกรรมนั้น โดยเฉพาะในบริบทของการประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ซึ่งสะท้อนทั้งความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ความต้องการพัฒนาตนเอง และความคาดหวังด้านความมั่นคงในชีวิต ตามแนวคิดของ Alderfer (1969) ซึ่งได้พัฒนาทฤษฎี Alderfer's ERG Theory มาจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ได้อธิบายว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งผลักดันพฤติกรรมของบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานแบ่งเป็น 3 หมวดหมู่หลัก ได้แก่ ความต้องการด้านการดำรงชีวิต ความต้องการด้านความสัมพันธ์ และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า โดยบุคคลสามารถมีความต้องการหลายระดับใน

ช่วงเวลาเดียวกันได้ ไม่จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการระดับต่ำให้สมบูรณ์ก่อนจะก้าวไปสู่ระดับที่สูงกว่า และหากไม่สามารถตอบสนองความต้องการในระดับที่สูงกว่าได้ อาจถอยกลับไปให้ความสำคัญกับความต้องการในระดับต่ำกว่า

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้อธิบายขั้นตอน กระบวนการ และเหตุผลที่บุคคลใช้ในการเลือกทางเลือกหนึ่งโดยไม่เลือกอีกทางเลือกหนึ่ง โดยเฉพาะในบริบทของผู้มีรายได้ประจำที่ต้องประเมินว่าจะประกอบอาชีพเสริมหรือไม่ และควรประกอบอาชีพเสริมประเภทใด กระบวนการนี้สะท้อนทั้งการใช้เหตุผล ประสบการณ์ และการรับรู้ความเสี่ยง ตามแนวคิดของ Simon (1960) ได้อธิบายว่า การตัดสินใจหมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกหนึ่งจากหลายทางเลือกที่มีอยู่แบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบทางเลือก และการเลือกทางเลือก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูล เหตุผล และการวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยบุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างสมบูรณ์แบบ ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ข้อมูล และความสามารถในการวิเคราะห์ จึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีพอ ไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุดเสมอไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ คือ รูปแบบของกิจกรรมที่บุคคลดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ (Dewey, 1939 อ้างถึงใน ออมสิน วุฒิยา, 2565) อาชีพเป็นมากกว่าการหาเลี้ยงชีพ แต่ยังรวมถึงบทบาททางสังคม ความผูกพัน และการใช้ทักษะความสามารถของบุคคล ตามแนวคิดของ Super (1990) การพัฒนาอาชีพเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วยหลายระยะ ตั้งแต่การสำรวจ การเลือกอาชีพ การพัฒนา และการคงอยู่ในอาชีพ

5. แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพเสริมหรือการมีงานทำหลายงาน ได้กลายเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่แพร่หลายในกลุ่มคนวัยทำงาน โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจยุคใหม่ ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2560 เป็นต้นมา โดยมีข้อมูลสนับสนุนว่า “เกือบ 60% ของผู้คนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมีงานเสริม” บ่งชี้ถึงแนวโน้มการทำงานอาชีพที่สองในภูมิภาค รวมถึงไทยด้วย (Bangkok Post, 2023) อีกทั้งการเติบโตของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การประกอบอาชีพเสริมมีความหลากหลายและเข้าถึงง่ายขึ้นมาก ซึ่งก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการจ้างงานชั่วคราวหรืองานอิสระ ส่งเสริมให้ผู้มีรายได้ประจำสามารถหารายได้เสริมได้อย่างยืดหยุ่น โดยใช้เวลาวางจากงานหลัก (Nichapat, 2022)

6. แนวคิดเกี่ยวกับผู้มีรายได้ประจำ

ผู้มีรายได้ประจำมักมีรูปแบบการจัดสรรรายได้ การออม และการวางแผนทางการเงินที่เป็นระบบ เนื่องจากมีรายได้ที่แน่นอนและสามารถคาดการณ์กระแสเงินสดในครัวเรือนได้ ส่วนความสนใจทำอาชีพเสริมเป็นการนำรายได้ส่วนเพิ่มไปใช้ในการชำระหนี้หรือเป็นเงินออมเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพการเงินของครอบครัว โดยเฉพาะในครัวเรือนที่มีผู้พึ่งพิงหลายคนหรือภาระค่าใช้จ่ายสูง (หัตถฐพล อภิการศ, 2568) นอกจากนี้ แรงงานที่มีรายได้ประจำมีแนวโน้มเลือกทำงานเสริมมากกว่าแรงงานที่ไม่มีรายได้แน่นอน

เนื่องจากมีโครงสร้างเวลาการทำงานที่ชัดเจนและมีความสามารถในการวางแผนทรัพยากร เช่น เงินทุน ทักษะ และเครือข่ายสนับสนุน ทำให้สามารถเลือกงานเสริมที่สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง ได้ (ชิตินา พลับพลึง และปิยพงศ์ พลับพลึง, 2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบเชิงสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้มีรายได้ประจำที่ประกอบอาชีพเสริมโดยทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของคอกแรน (Cochran, 1977) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดสัดส่วนที่ต้องการสุ่มตัวอย่างเป็น 50% จากประชากรทั้งหมด ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมประมาณ 385 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และใช้คำถามคัดกรองเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคัดกรองเบื้องต้น ส่วนที่ 2 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริม และส่วนที่ 4 การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม โดยแบบสอบถามผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน เพื่อคำนวณดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และได้พัฒนาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ จำนวน 30 ชุด แล้วจึงคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .959 และค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า .30 อยู่ในระดับที่เหมาะสมและยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยวิธีการหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นคำร้อยละ

2. การคำนวณแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของระดับแรงจูงใจออกเป็นช่วงตามความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง แรงจูงใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง แรงจูงใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง แรงจูงใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง แรงจูงใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง แรงจูงใจน้อยที่สุด

3. การคำนวณการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของการตัดสินใจ ออกเป็นช่วงตามความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างเป็นรายกลุ่มจะวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Least Significant Difference -- LSD โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ ใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง, อายุไม่เกิน 30 ปี, การศึกษาระดับปริญญาตรี, รายได้จากงานประจำต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาท, ค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าครั้งหนึ่ง แต่ไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วน ของรายได้ประจำ, เงินออมและการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 1 ใน 4 ส่วน ของรายได้ประจำ, มีจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน 1 - 2 คน และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ประจำในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับแรงจูงใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีแรงจูงใจในความต้องการด้านการดำรงชีวิต ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า และความต้องการด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับแรงจูงใจมากที่สุด ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา การเลือกทางเลือก และการออกแบบทางเลือก อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ

ตาราง 1

ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำ
ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม			
	การวิเคราะห์ปัญหา	การออกแบบทางเลือก	การเลือกทางเลือก	ภาพรวม
เพศ	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
P-Value	.376	.655	.262	.695
ความแตกต่างรายคู่	-	-	-	-
อายุ	มีผล	มีผล	มีผล	มีผล
P-Value	.000*	.007*	.036*	.004*
ความแตกต่างรายคู่	5 คู่	3 คู่	2 คู่	3 คู่
ระดับการศึกษา	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
P-Value	.705	.632	.368	.505
ความแตกต่างรายคู่	-	-	-	-
รายได้จากงานประจำต่อเดือน	มีผล	มีผล	มีผล	มีผล
P-Value	.006*	.014*	.001*	.005*
ความแตกต่างรายคู่	2 คู่	2 คู่	3 คู่	3 คู่
ค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
P-Value	.095	.139	.404	.148
ความแตกต่างรายคู่	-	-	-	-
เงินออมและการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือน	ไม่มีผล	มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
P-Value	.114	.016*	.119	.057
ความแตกต่างรายคู่	-	3 คู่	-	-
จำนวนผู้พึงพิงในครัวเรือน	ไม่มีผล	มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
P-Value	.531	.001*	.124	.052
ความแตกต่างรายคู่	-	2 คู่	-	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ดังนี้

1. เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวมและรายชั้นตอนทุกชั้นตอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวมและรายชั้นตอนทุกชั้นตอนที่ต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

2.1) การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม พบความแตกต่าง จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ระหว่างอายุไม่เกิน 30 ปี กับอายุ 31 - 40 ปี, ระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี และระหว่างอายุ 41 - 50 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี

2.2) ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา พบความแตกต่าง จำนวน 5 คู่ ได้แก่ ระหว่างอายุไม่เกิน 30 ปี กับอายุ 31 - 40 ปี, ระหว่างอายุไม่เกิน 30 ปี กับอายุ 51- 60 ปี, ระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี, ระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุมากกว่า 60 ปี และระหว่างอายุ 41 - 50 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี

2.3) ขั้นตอนการออกแบบทางเลือก พบความแตกต่าง จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ระหว่างอายุไม่เกิน 30 ปี กับอายุ 31 - 40 ปี, ระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุ 41 - 50 ปี และระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี

2.4) ขั้นตอนการเลือกทางเลือก พบความแตกต่าง จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระหว่างอายุไม่เกิน 30 กับอายุ 31 - 40 ปี และระหว่างอายุ 31 - 40 ปี กับอายุ 51 - 60 ปี

3. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม และรายขั้นตอนทุกขั้นตอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. รายได้จากงานประจำต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอนที่ต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

4.1) การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม พบความแตกต่าง จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ระหว่างต่ำกว่า 10,000 บาท กับ 10,001 - 20,000 บาท, ระหว่างต่ำกว่า 10,000 บาท กับมากกว่า 30,000 บาท และระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท กับ 20,001 - 30,000 บาท

4.2) ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา พบความแตกต่าง จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท กับ 20,001 - 30,000 บาท และระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท กับมากกว่า 30,000 บาท

4.3) ขั้นตอนการออกแบบทางเลือก พบความแตกต่าง จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท กับ 20,001 - 30,000 บาท และระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท กับมากกว่า 30,000 บาท

4.4) ขั้นตอนการเลือกทางเลือก พบความแตกต่าง จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ระหว่างต่ำกว่า 10,000 บาท กับ 10,001 - 20,000 บาท, ระหว่างต่ำกว่า 10,000 บาท กับ 20,001 - 30,000 บาท และระหว่างต่ำกว่า 10,000 บาท กับมากกว่า 30,000 บาท

5. ค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อ การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวมและรายขั้นตอนทุกขั้นตอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เงินออมและการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม แต่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือกที่ต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ระหว่างไม่ได้แบ่งเงินไว้เพื่อออมและลงทุน กับมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ประจำ, ระหว่างไม่เกิน 1 ใน 4 ส่วน

ของรายได้ประจำ กับมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ประจำ และระหว่างมากกว่า 1 ใน 4 ส่วน แต่ไม่เกินครึ่งหนึ่งของรายได้ประจำ กับมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ประจำ

7. จำนวนผู้ฟังฟังในครัวเรือนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม แต่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือกที่ต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระหว่างไม่มีผู้ฟังฟังในครัวเรือน กับจำนวน 1 - 2 คน และระหว่างจำนวน 1 - 2 คน กับจำนวน 3 - 4 คน

ตาราง 2

อิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู

แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริม	การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม			
	การวิเคราะห์ปัญหา	การออกแบบทางเลือก	การเลือกทางเลือก	ภาพรวม
ค่าคงที่	ไม่มีผล	มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
B	-0.004	1.061	0.874	0.644
P-Value	.991	.016*	.063	.088
ความต้องการด้านการดำรงชีวิต	มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล	ไม่มีผล
B	0.348	-0.190	0.011	0.056
P-Value	.001*	.119	.934	.592
ความต้องการด้านความสัมพันธ์	มีผล	มีผล	มีผล	มีผล
B	0.224	0.288	0.328	0.280
P-Value	.000*	.000*	.000*	.000*
ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า	มีผล	มีผล	มีผล	มีผล
B	0.376	0.623	0.434	0.478
P-Value	.000*	.000*	.000*	.000*
	R ² = 0.400, p < .001*	R ² = 0.376, p < .001*	R ² = 0.324, p < .001*	R ² = 0.422, p < .001*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งตามขั้นตอนการตัดสินใจ ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเสริมทุกด้านส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาได้ร้อยละ 40.0 และเขียนเป็นสมการได้ว่า การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา = 0.348 (ความต้องการด้านการดำรงชีวิต) + 0.224 (ความต้องการด้านความสัมพันธ์) + 0.376 (ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า)

2. ขั้นตอนการออกแบบทางเลือก พบว่า ความต้องการด้านความสัมพันธ์และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือกของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือกได้ร้อยละ 37.6 และเขียนเป็นสมการได้ว่า การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการออกแบบทางเลือก = $1.061 + 0.288$ (ความต้องการด้านความสัมพันธ์) + 0.623 (ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า)

3. ขั้นตอนการเลือกทางเลือก พบว่า ความต้องการด้านความสัมพันธ์และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการเลือกทางเลือกของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการเลือกทางเลือกได้ร้อยละ 32.4 และเขียนเป็นสมการได้ว่า การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการเลือกทางเลือก = 0.328 (ความต้องการด้านความสัมพันธ์) + 0.434 (ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า)

4. การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม พบว่า ความต้องการด้านความสัมพันธ์และความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวมของผู้มีรายได้ประจำในจังหวัดหนองบัวลำภู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมได้ร้อยละ 42.2 และเขียนเป็นสมการได้ว่า การตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม = 0.280 (ความต้องการด้านความสัมพันธ์) + 0.478 (ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า)

อภิปรายผล

1. ผู้มีรายได้ประจำในช่วงอายุ 31 - 40 ปี มีการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมทั้งโดยภาพรวม และทุก ๆ ขั้นตอน สูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า กลุ่มวัยทำงานตอนกลางเป็นช่วงที่ต้องเผชิญกับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จึงมีกระบวนการตัดสินใจในการหาอาชีพเสริมที่มีความจริงจังและรอบด้านกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ (เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์ และชญาณนที ฤกษ์ทลบุตร, 2563)

2. กลุ่มที่มีรายได้ประจำ 10,001 - 20,000 บาท มีการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมทั้งโดยภาพรวม และทุก ๆ ขั้นตอน สูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ผลนี้อาจสะท้อนว่า กลุ่มที่มีรายได้ประจำอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ อาจมีความจำเป็นในการหาอาชีพเสริมน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แต่มีศักยภาพในการบริหารจัดการเงินทุน และมีทักษะที่พร้อมในการตัดสินใจมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยของ รณกร กิติพชรเดชาธร และอนงค์นุช เทียนทอง (2562)

3. การที่เพศ ระดับการศึกษา และค่าใช้จ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความแตกต่างต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มการหารายได้เสริมเป็นพฤติกรรมทั่วไปในสังคมปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดเพศ ระดับการศึกษา หรือค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณกร กิติพชรเดชาธร

และอนงค์นุช เทียนทอง (2562) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้มีอิทธิพลสูงต่อทุกคนที่ต้องการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเป้าหมายทางการเงินที่สูงขึ้น ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นใดโดยตรง

4. อิทธิพลของแรงจูงใจระดับสูงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Alderfer (1969) ในทฤษฎี Alderfer's ERG theory ที่ระบุว่ามนุษย์มีความต้องการหลายระดับพร้อมกัน และไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับขั้นแบบทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ โดยผู้มีรายได้ประจำถือว่าสามารถตอบสนองความต้องการด้านการดำรงชีวิตได้ในระดับหนึ่งแล้ว แรงจูงใจที่แท้จริงในการตัดสินใจเริ่มต้นประกอบอาชีพเสริมจึงถูกผลักดันด้วยความต้องการในระดับที่สูงขึ้น และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับความต้องการด้านการดำรงชีวิตในระดับสูงสุด แต่ความต้องการด้านการดำรงชีวิตส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาเพียงเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าความต้องการด้านการดำรงชีวิตเป็นแรงจูงใจที่เป็นสาเหตุเริ่มต้นทำให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาและคิดหาอาชีพเสริม แต่ปัจจัยที่ผลักดันกระบวนการตัดสินใจให้เกิดการตัดสินใจเลือกอาชีพเสริมอย่างแท้จริง ในขั้นตอนการออกแบบและการเลือกทางเลือกอาชีพเสริมนั้น คือความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าและความต้องการด้านความสัมพันธ์ ซึ่งให้เห็นถึงความพยายามที่จะใช้เหตุผลและความรอบคอบในการตัดสินใจเลือก สอดคล้องกับกรอบกระบวนการตัดสินใจของ Simon (1960) ที่ระบุว่า การรับรู้ปัญหาซึ่งในที่นี้คือปัญหาทางการเงิน อยู่ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา แต่ปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจจริงอยู่ในขั้นตอนการออกแบบทางเลือกและการเลือกทางเลือก

5. สำหรับอิทธิพลของความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม ทั้งโดยภาพรวม และทุก ๆ ขั้นตอน แสดงให้เห็นว่า ผู้มีรายได้ประจำมองอาชีพเสริมเป็นช่องทางในการพัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายในสังคม มากกว่าเพียงแค่การประทังชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดที่ในบทความวิจัยของ เจตริน ภายอรุณสุทธิ์ และคณะ (2567) ที่ศึกษาถึงความต้องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อประกอบอาชีพเสริมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งระบุว่า การประกอบอาชีพเสริมต้องอาศัยการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่เป็นไปตามยุคสมัย การพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นผลโดยตรงจากความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า เพื่อให้สามารถใช้ทักษะที่เรียนรู้มาสร้างสรรค์ผลงานหรือธุรกิจของตนเองได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นการส่งเสริมไปที่กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มรายได้ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมและกระตือรือร้นในการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมสูงสุด โดยอาจออกแบบสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับเริ่มต้นธุรกิจ ให้โอกาสในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ รวมถึงให้คำปรึกษาด้านการจัดการหนี้สินเพื่อเป็นแรงเสริมด้านการดำรงชีวิต รวมถึงควรส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพเสริมที่เป็นที่ต้องการของตลาด และส่งเสริมโอกาสในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการอาชีพเสริม เพื่อสนับสนุนด้านความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาแรงจูงใจเชิงลึกในแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลเฉพาะกลุ่ม เช่น ข้าราชการ พนักงานเอกชน หรือตามลักษณะอาชีพและทักษะเฉพาะที่ใช้

2.2 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจ กระบวนการตัดสินใจ และประสบการณ์ส่วนตัว ที่ทำให้ความต้องการด้านการดำรงชีวิตไม่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมโดยภาพรวม ทั้งที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญสูงสุด

2.3 ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ที่อาจเปลี่ยนพฤติกรรม การประกอบอาชีพเสริมในยุคดิจิทัล

2.4 ใช้ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากทฤษฎี Alderfer's ERG theory และลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่คิดว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริม เช่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม หรือปัจจัยด้านจิตวิทยา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง, สำนักบริหารการทะเบียน. (ม.ป.ป.). สถิติประชากรตามรายเดือน: จำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>
- เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์ และชญาณนท์ กุณฑลบุตร. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพเสริมของประชาชนในชุมชนตำบลด่านทับตะโก อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, คณะศิลปศาสตร์.
- เจตริน ภายอรุณสุทธิ, กุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์ และธีรวิมล บุญยโสภณ. (2567). ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มครูช่างอุตสาหกรรมผู้เกษียณอายุให้สามารถประกอบอาชีพเสริมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 36(130), 23-32. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2568, จาก <https://so09.tcithaijo.org/index.php/jted/article/view/4751>
- ชิติมา พลับพลึง และปิยพงศ์ พลับพลึง. (2564). โอกาสและแรงจูงใจในการเลือกอาชีพเสริมผู้ให้บริการรับส่งอาหารเดลิเวอรี่ช่วงโควิด 19. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 8(2), 21-38. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2568, จาก <https://kuojs.lib.ku.ac.th/index.php/jaems/article/view/3991>
- บริษัท เดอะสแตนดาร์ด จำกัด. (2564). หมดยุครายได้ทางเดียว วิธีคิดหาเงินลงทุนเพิ่ม. The Money Growth, The Standard. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568, จาก <https://thestandard.co/podcast/themoneygrowth20/#>
- รณกร กิติเพชรเดชาธร และอนงค์นุช เทียนทอง. (2562). การศึกษาปัจจัยการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการจังหวัดอุดรธานี. วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร, 14(3), 72-84. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2568, จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/167987>
- สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู. (2561). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดหนองบัวลำภู. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก <https://www.nongbualamphu.go.th/NEXT/index.php/2018-10-26-04-55-45/2018-10-26-05-04-28>

- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (ม.ป.ป.). *อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI)*. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก <https://index.tps.go.th/cpip/Index-rate-change>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลสถิติที่สำคัญ: สถิติการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากรและครัวเรือน*. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด (GPP)*. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก <https://www.nesdc.go.th/en/info/gross-regional-and-provincial-product-gpp>
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู. (2568). *แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. [รายงานประจำปี]. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2568, จาก <https://nongbualamphu.industry.go.th>
- หัตถุพล อําภารส. (2568). ความสนใจและความต้องการในการประกอบอาชีพเสริมของชุมชนบ้านเอื้ออาทรจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 181-198. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2568, จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ivebjournal/article/view/279965/189696>
- อมสิน วุฒิยา. (2565). *การสร้างอาชีพเสริมของผู้สูงอายุจากเศษผ้าในชุมชนบ้านวังดิน ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย.
- Alderfer, C. P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(2), 142-175. DOI:10.1016/0030-5073(69)90004-X
- Bangkok Post. (2023). *Roughly 60% of people in Asia-Pacific work a side job*. Retrieved September 15, 2025, from <https://www.bangkokpost.com/business/general/2568787/roughly-60-of-people-in-asia-pacific-work-a-side-job>
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). Wiley.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). Pearson Education.
- Nichapat, J. (2022). *Gig workers: the modern workforce in Thailand and how to motivate them*. (Master of Management). Mahidol University.
- Simon, H. A. (1960). The new science of management decision. *Harper & Brothers*, New York. DOI:10.1037/13978-000
- Super, D. E. (1990). *A life-span, life-space approach to career development*. In D. Brown & L. Brooks (Eds.), *Career choice and development* (2nd ed., pp. 197-261). Jossey-Bass.